



Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 31. juuli 2023
(OR. en)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0288(COD)

12258/23
ADD 4

SOC 560
EMPL 393
CODEC 1461
STATIS 50
ECOFIN 812

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	28. juuli 2023
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	SWD(2023) 266 final
Teema:	KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT MÕJU HINDAMISE ARUANDE KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE Lisatud dokumendile: Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, mis käsitleb Euroopa Liidu ettevõtjatega seotud tööturustatistika ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 530/1999 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EÜ) nr 450/2003 ja (EÜ) nr 453/2008

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument SWD(2023) 266 final.

Lisatud: SWD(2023) 266 final



Brüssel, 28.7.2023
SWD(2023) 266 final

KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT
MÕJU HINDAMISE ARUANDE KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE

Lisatud dokumendile:

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, mis käsitleb Euroopa Liidu ettevõtjatega seotud tööturustatistikat ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 530/1999 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EÜ) nr 450/2003 ja (EÜ) nr 453/2008

{COM(2023) 459 final} - {SEC(2023) 295 final} - {SWD(2023) 265 final}

Sissejuhatus ja taust

Euroopa Liidu (EL) Statistikaamet Eurostat tagab kvaliteetse ja võrreldava Euroopa statistika tegemise vastavalt Euroopa statistikat käsitlevas määruses (EÜ) nr 223/2009 sätestatud statistikapõhimõtetele. Euroopa statistikat kasutatakse peamiselt ELi poliitika kujundamiseks, rakendamiseks ja järelevalveks ning selle peamised kasutajad on ELi institutsioonid, teadlased, riigi ametiasutused ja üldsus. Euroopa statistikasüsteem on Eurostati ja riiklike statistikaametite vaheline partnerlus, mis toimib võrgustikuna. Eurostat vastutab statistika ühtlustamise eest ning teeb seda tihedas koostöös riiklike statistikaametitega, kes koguvad andmeid ja koostavad statistikat nii oma riigi kui ka ELi jaoks.

Selleks et kehtestada ja rakendada poliitikat ja meetmeid ELi elanike heaks valdkondades, mis Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 2 ja 3 kohaselt kuuluvad ELi pädevusse, vajavad ELi institutsioonid täielikku, ajakohast, usaldusväärset, üksikasjalikku, ühtlustatud ja võrreldavat Euroopa statistikat. Eelkõige on poliitikakujundajatele ja järelevalve jaoks oluline teabeallikas ettevõtjatega seotud tööturustatistika.

Euroopa ettevõtjatega seotud tööturustatistika on ametlik statistika, milles kirjeldatakse ettevõtjate toimimist tööturgudel. See võib näiteks anda teavet selle kohta, kas äriühingutes on vabu ametikohti (tööjõu nõudlus), kui mitu vaba ametikohta on võrreldes juba hõivatud ametikohtadega ja kuidas ametikohad erinevad lähtuvalt ettevõtte majandustegevuse liigist. Lisaks sellele annab ettevõtjatega seotud tööturustatistika teavet kulude kohta, mis tekivad tööandjatele töötajate palkamisel (tööjõukulud), ning selle kohta, kuidas need kulud on struktureeritud (nt millised on palgad ja muud kulud) ning kuidas need erinevad lähtuvalt piirkonnast või majandustegevusest. See sisaldab ka andmeid töötajate representatiivse valimi individuaalsete palkade ja nende karakteristikute kohta (nt vanus, sugu, amet, haridustase) ning nende tööandjate kohta (majandustegevus, suurus jms). Tööandjate jaoks on palgad oluline osa tootmiskuludest ja need määravad teataval määral kindlaks nende kulupõhise konkurentsivõime. Enamiku töötajate puhul moodustavad palgad peamise osa nende sissetulekust ja panustavad nende majanduslikku heaolusse.

Ettevõtjatega seotud tööturustatistika hõlmab järgmiste andmete kogumist:

- vabade ametikohtade statistika, mille käigus registreeritakse hõivatud ja vabade ametikohtade arv;
- tööjõukulude uuring, mis käsitleb töötajaid palkavate ettevõtete tööjõukulude suurust ja koosseisu;
- tööjõukuluindeks, mis jäädvustab muutused töötajaid palkavate ettevõtete tunnipõhistes tööjõukuludes;
- töötasu struktuuri uuring, mis käsitleb individuaalsetele töötajatele makstud töötasu ja teavet nende sotsiaal-majanduslike karakteristikute kohta;
- sooline palgalõhe, mis mõõdab suhtelist erinevust mees- ja naistöötajate keskmise tunnipõhise brutotöötasu vahel ja kasutab peamise allikana töötasu struktuuri uuringut.

Ettevõtjatega seotud tööturustatistikat reguleerivad järgmised õigusaktid:

- nõukogu 9. märtsi 1999. aasta määrus (EÜ) nr 530/1999 **töötasude ja tööjõukulude struktuurilise statistika** kohta (EÜT L 63, 12.3.1999, lk 6);
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. veebruari 2003. aasta määrus (EÜ) nr 450/2003 **tööjõukuluindeksi** kohta (ELT L 69, 13.3.2003, lk 1);

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta määrus (EÜ) nr 453/2008 **ühenduse vabade ametikohtade kvartalstatistika** kohta (ELT L 145, 4.6.2008, lk 234).

Probleemi määratlus

Hindamise tulemusena järeldati, et ettevõtjatega seotud tööturustatistikat käsitlevad õigusaktid võimaldasid koguda kvaliteetset teavet, mida kasutatakse ulatuslikult ettenähtud otstarbel, ja et liikmesriigid parandasid aja jooksul õigusaktide täitmist. Ettevõtjatega seotud tööturustatistika tugevused seisnevad hästi väljakujunenud maines sidusa, tõhusa, võrreldava ja täpse teabe allikana, mida kasutavad ulatuslikult organisatsioonid ja poliitikakujundajad kõigil tasanditel. Viimase 10–20 aasta jooksul on ettevõtjatega seotud tööturustatistika olulisus suurenenud koos poliitika arenguga võrdsuse, töötingimuste ja rahaliidu järelevalve valdkonnas. ELi tasandil võrreldavad andmed nende poliitikavaldkondade kohta on hädavajalikud ja annavad selget lisaväärtust.

Kuid hindamine on samuti toonud esile mõned nõrkused ettevõtjatega seotud tööturustatistika kohandamisel uute vajaduste, andmeallikate ja meetoditega. Kehtiva õigusraamistiku esimene probleem seisneb selles, et ettevõtjatega seotud tööturustatistika puhul ei võeta arvesse uusi vajadusi, andmeallikaid ja meetodeid. Õigusraamistik ei kajasta kasutajate uusimaid vajadusi ja ei ole piisavalt paindlik, et võtta arvesse tulevikus tekkivaid vajadusi. Kasutajad soovivad ajakohasemaid andmeid, mida hangitakse sagedasema andmete kogumise ja avaldamise (olenevalt ettevõtjatega seotud tööturustatistika liigist) ja/või esitamise ja levitamise lühemate tähtaegade teel. Ettevõtjatega seotud tööturustatistika määrustega ei nähtud ette innovatiivsete andmeallikate kasutamist, kuna need ei olnud sel ajal kättesaadavad; seetõttu ei kohandata statistika kvaliteediaruannete esitamist viisil, mis võimaldaks hinnata praegu kasutatavate allikate kvaliteeti. Teine esilekerkiv suundumus on administratiivandmete kasutamine. Liikmesriigid kasutavad rohkem seda andmeallikat, mis võimaldab koguda andmeid sagedamini (nt kord kvartalis), tekitades seejuures ettevõtjatele väiksema koormuse. Kuid ettevõtjatega seotud tööturustatistika kehtivate õigusaktide kvaliteediaruannete esitamise raamistik ei ole seda liiki andmete jaoks sobiv.

Teiseks ei esita ettevõtjatega seotud tööturustatistika andmeid ELi majanduse oluliste osaliste, nt mikroettevõtjate kohta. See vajakajäämine tehti kindlaks juba õigusaktide vastuvõtmise ajal. Seda prooviti lahendada eri viisidel (nõudes teostatavusuuringuid, mis oleksid võinud viia õigusaktide muutmiseni, või andes vajaliku võimekuse loomiseks rahalist toetust), aga teatavate andmete kogumise puhul neid vajakajäämisi piisavalt ei kõrvaldatud. Seetõttu on kogutud teave ettevõtjatega seotud tööturustatistika teatavates valdkondades kallutatud, eelkõige kuna see ei hõlma täielikult teatavaid majandussektoreid või teatavat liiki ettevõtjaid. Olukord erineb ka lähtuvalt andmete kogumisest ja sündmustest eri riikides. Seetõttu ei ole võimalik kasutada Eurostatile esitatavate andmete täit potentsiaali (nt ei ole võimalik arvutada ELi koondnäitajaid kogu majanduse kohta ja riike on näiteks töötasu struktuuri uuringu puhul keeruline võrrelda, kuna kõik riigid ei hõlmanud andmete kogumisega mikroettevõtjaid). Fakt, et puudub õiguslik kohustus esitada teave iga-aastase soolise palgalõhe kohta, muutus samuti problemaatiliseks pärast selle näitaja lisamist Euroopa sotsiaalõiguste samba viienda eesmärgi „Sooline võrdõiguslikkus“ järelevalvesse ÜRO kestliku arengu eesmärkide ja soolise võrdõiguslikkuse strateegia raames. Teatavad liikmesriigid ei ole soolise palgalõhe kohta iga-aastaseid andmeid üldse esitanud.

Kolmandaks oleks võimalik muuta ettevõtjatega seotud tööturustatistikat järjepidevamaks, lihtsustades õiguslikku ülesehitust (asendades kolm praegu kehtivat raammäärust ühe konsolideeritud tekstiga). Selle ühtlustatud õigusraamistiku eeliseks oleksid süsteemsed viited vastavatele kontseptsioonidele, mida kasutatakse lähedalt seotud valdkondades, näiteks

rahvamajanduse arvepidamises ja Euroopa ettevõtlusstatistikas. Alates ettevõtjatega seotud tööturustatistika õigusaktide vastuvõtmisest on mõlema valdkonna õigusakte ajakohastatud ja nende metoodika on läbi vaadatud (Euroopa rahvamajanduse ja regionaalse arvepidamise süsteem 2010, 2019. aastal vastu võetud Euroopa ettevõtlusstatistika määrus). Seetõttu on vaja viia ettevõtjatega seotud tööturustatistika nendega vastavusse, et tagada järjepidevus eri valdkondades ning selgus ettevõtjatega seotud tööturustatistika õigusaktide kasutajatele, sh liikmesriikide statistikaametitele.

Hindamise käigus on kindlaks tehtud, et need probleemid jäävad püsima ja võivad tulevikus halveneda, kui ei võeta seadusandlikke meetmeid.

Eesmärgid

Meetme üldeesmärk on koostada tööturu- ja ettevõtlusstatistikat, mis on aja- ja asjakohane, hõlmab täielikult olulisi majandussektoreid, võimaldab võrrelda eri liikmesriike ja on järjepidev kõigi seotud statistikavaldkondadega. Selle eesmärgi võib jagada kolmeks erieesmärgiks, mis käsitlevad eespool kirjeldatud probleeme:

- kohandada õigusraamistikku, et see annaks paindlikkuse tekkivate vajaduste rahuldamiseks, avaldada ajakohasem statistika ning edendada innovatiivsete allikate ja meetodite kasutamist (mille kvaliteeti on nõuetekohaselt hinnatud);
- hõlmata statistikaga kogu majandus ja tagada ammendavad andmed soolise palgalõhe kohta;
- täiustada järjepidevust seotud statistikavaldkondadega.

Poliitikavariandid ja nende mõju

Poliitikavariantide väljatöötamiseks koostas Eurostat ammendava loetelu kõigist võimalikest meetmetest, mis on kindlaks tehtud koostöös riiklike statistikaametitega tehtud ettevalmistava töö, avalike konsultatsioonide ja sidusrühmadega konsulteerimise käigus iga andmete kogumise puhul. Meetmed koondati seejärel õigusraamistikeks või poliitikavariantideks.

Tabelis 1 on märgitud selle tulemusena saadud variandid, mis on järjestatud kasvava ambitsioonikuse järjekorras. **Poliitikavariant 0** on lähtestsenaarium. **Poliitikavariandi 1** puhul koondatakse kolmes kehtivas määruuses sätestatud andmete kogumine ühte uude raammäärusesse, mis hõlmab ka soolist palgalõhet. Määratlused, kontseptsioonid ja lähenemisviisid viiakse vastavusse ja võetakse kasutusele üldine planeerimine, et paremini sünkroniseerida andmete edastamist. Esinevad tugevad metodoloogilised seosed i) töötasu struktuuri uuringu ja soolise palgalõhe ning ii) tööjõukulu uuringu ja tööjõukuluindeksi vahel. Kuid variandi 1 puhul ei võeta arvesse tekkivaid vajadusi, andmete kogumise ajakohasust ega nende hõlmavust ning need küsimused tuleks selle variandi alusel lahendada vabatahtlikult.

Variandi 2 puhul hõlmatakse töötasu struktuuri uuringuga mikroettevõtjad (põhiteave); tööjõukulude uuringut nendele ettevõtjatele ei laiendata. Mõlema uuringuga hõlmatakse NACE jagu „Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus“ ning vabade ametikohtade statistikaga hõlmatakse kogu majandus. Parandatakse tööjõukuluindeksi ajakohasust; töötasu struktuuri uuringu puhul parandatakse ajakohasust mõnevõrra (kaks kuud); tööjõukulude uuringu puhul ajakohasust ei parandata. Mõlema uuringu sagedus jääb samaks kui lähtestsenaariumi puhul. Selle variandi tulemusena töötatakse ka välja soolise palgalõhe õiguslik alus ja võetakse arvesse tekkivaid vajadusi. Selle variandiga tagatakse kõigi kogutavate andmete täiustatud kvaliteediaruanded ning parem ühtlustamine ja kavandamine lähtuvalt ühtsest raammäärusest.

Variant 3 võtab ammendavalt arvesse kogu ettevõtjatega seotud tööturustatistika täiustamise ja ühtlustamise vajadust, millele juhtisid tähelepanu sidusrühmad. See hõlmab kõiki kindlaks

määratud poliitikameetmeid. Need meetmed on seotud hõlmavuse, ajakohasuse, töötasu struktuuri uuringute ja tööjõukulude uuringute tiheda korraldamissagedusega, kvaliteediaruannetega, administratiivandmete ja innovatiivsete andmeallikate kasutamisega, kontseptsioonide vastavusse viimisega ettevõtjatega seotud tööturustatistika eri valdkondades, soolise palgalõhe andmete kohustuslikuks muutmise ja tekkivate vajaduste hõlmamisega. See tähendab, et mõlema uuringuga hõlmatakse ka mikroettevõtjad ja NACE jagu „Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus“ ning vabade ametikohtade statistikaga hõlmatakse kogu majandus. Töötasude struktuuri uuringu ajakohasust parandatakse märkimisväärselt ja tööjõukulude uuringu ajakohasust parandatakse mõõdukalt. Selle variandi puhul saab ettevõtjatega seotud tööturustatistika kasu täiustatud kvaliteediaruannetest ning paremast ühtlustamisest ja kavandamisest lähtuvalt ühest ühtsest raammäärusest.

Tabel 1. Variantid 0 (lähtestsenaarium), 1, 2 ja 3 uue ühtse raammääruse alusel – põhiomadused ja erinevused

Meetmete komplekt	Variant 0 (lähtestsenaarium)	Variant 1	Variant 2	Variant 3
Sooline palgalõhe (igaaastane andmete kogumine)	Ei	Kohustuslik	Täielik rakendamine	Täielik rakendamine
Katvus	Ei	Vabatahtlik	Mikroettevõtjad on hõlmatud töötasu struktuuri uuringuga (ainult põhiteave). Avalik sektor on hõlmatud mõlema uuringuga (töötasu struktuur ja tööjõukulud). Vabade ametikohtade statistika on täielikult hõlmatud.	Mikroettevõtjad on hõlmatud nii töötasu struktuuri kui ka tööjõukulude uuringuga (terviklik teave). Avalik sektor on hõlmatud mõlema uuringuga (töötasu struktuur ja tööjõukulud). Vabade ametikohtade statistika on täielikult hõlmatud.
Ajakohasus ja sagedus	Ei	Vabatahtlik (ainult ajakohasus)	Ajakohasust parandatakse teataval määral (tööjõukuluindeksi puhul paraneb see märkimisväärselt ja töötasu struktuuri uuringu puhul mõõdukalt). Uuringute sagedus ei suurene.	Ajakohasus paraneb tööjõukuluindeksi ning töötasu struktuuri uuringu ja tööjõukulude uuringu puhul. Mõlema uuringu sagedus kahekordistatakse.
Kvaliteediaruanded, administratiivandmete kasutamine ja innovatiivsed andmeallikad	Ei	Vabatahtlik (aga kohustuslik soolise palgalõhe puhul)	Täielik rakendamine	Täielik rakendamine
Esilekerkivad vajadused	Ei	Vabatahtlik	Jah	Jah

Variantide võrdlus ja eelistatud poliitikavariant

Tehti mõjuhindangu jaoks valitud nelja variandi kvalitatiivne hindamine. Selle käigus hinnati proportsionaalsust ning seejärel tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust. Selle hinnangu kokkuvõte on esitatud tabelis 2.

Kulude seisukohast suurendab variant 3 märkimisväärselt ettevõtjatele tekkivat koormust, mis põhjustab omakorda neile uuringutele vastamisest tulenevate kulude suurenemise 88 %.

Variandi 2 tulemusena suureneb ettevõtjatele tekkiv koormus 11 %. Variandi 3 puhul suurenevad andmete koostajate kulud 64 % ja variandi 2 puhul 12 %. Variant 1 suurendab ettevõtjatele ja riiklikele statistikaametitele tekkivat koormust ja tekkivaid kulusid vaevumärgatavalt.

	Riiklike statistikaametite kulude suurenemine (eurodes)	Riiklike statistikaametite kogukulude suurenemise %
Variant 1	215 000	1 %
Variant 2	3 700 000	12 %
Variant 3	19 300 000	64 %

	Ettevõtjate kulude suurenemine (eurodes)	Ettevõtjate kogukulude suurenemise %
Variant 1	92 000	0,2 %
Variant 2	4 700 000	11 %
Variant 3	38 000 000	88 %

Kõigi variantide puhul tagatakse proportsionaalsus. Variant 2 tehti kindlaks variandina, mis võtab andmete kasutajate ja esitajate vajadusi kõige kulutõhusamalt arvesse. Kuigi andmete kasutajad eelistaksid ambitsioonikamat varianti (nagu variant 3), oleks selle variandi asjus kokkulepele jõudmine keeruline lähtuvalt sellest ettevõtjatele tekkivast koormusest.

Tabel 2. Variantide omavaheline võrdlus

Hinnang		Hinne		
		Variant 1	Variant 2	Variant 3
Kooskõla proportsionaalsuse põhimõttega (kooskõlas / ei ole kindel / ei ole kooskõlas)	Kas variant läheb kaugemale sellest, mis on vajalik eesmärkide rahuldavaks saavutamiseks?	Kooskõlas	Kooskõlas	Kooskõlas
	Kas variandi ulatus piirdub aspektidega, mida liikmesriigid ei saa üksi rahuldavalt saavutada ja mille puhul EL saab saavutada paremaid tulemusi?	Kooskõlas	Kooskõlas	Kooskõlas
	Kas kulud ELile, riikide valitsustele, piirkondlikele ja kohalikele omavalitsustele, ettevõtjatele ja üldsusele on kooskõlas algatuse eesmärkidega?	Kooskõlas	Kooskõlas	Ei ole kindel
	Kas meetme liik (õigusakti valik) on võimalikult lihtne ning kooskõlas eesmärgi rahuldava saavutamise ja tulemusliku täitmise tagamisega?	Kooskõlas	Kooskõlas	Kooskõlas
Tulemuslikkus (– – kuni ++)	Strateegiline eesmärk 1.1: õigusraamistiku kohandamine, et võimaldada paindlikkust tekkivate vajaduste rahuldamisel	+	++	++
	Strateegiline eesmärk 1.2: ajakohasema statistika esitamine	+	+	++
	Strateegiline eesmärk 1.3: innovatiivsete andmeallikate ja meetodite (mille kvaliteeti on nõuetekohaselt hinnatud) kasutamise edendamine	+	++	++
	Strateegiline eesmärk 2: hõlmata statistikaga kogu majandus ja tagada ammendavad andmed soolise palgalõhe kohta	+	+	++
	Strateegiline eesmärk 3: täiustada järjepidevust seotud statistikavaldkondadega	+	++	++
	Mõju põhiõigustele, sh võrdsuse edendamisele	+	+	++
	Sotsiaalne mõju	+	++	++
ÜRO kestliku arengu eesmärgid	0	+	++	
Kooskõla ELi poliitika üldeesmärkidega (– – kuni ++)	Kooskõla	–	+	+
Tõhusus (– – kuni +)	Tõhusus	0	++	+

Järelevalve ja hindamine

Uue ettevõtjatega seotud tööturastatistika raamistiku tulemuslikkuse jälgimisel ja hindamisel võetakse arvesse iga erieesmärgi kohaseid tegevuseesmärke. Selleks on koostatud

20 järelevalvenäitajat ja esialgset eesmärki. Rakendamisetappi lõpetav esimene hindamine peaks toimuma kolme kuni viie aasta jooksul pärast uue õigusraamistiku jõustumist. Pärast kohaldamisetappi üleminekut hinnatakse õigusaktide toimimist ja mõju korrapäraselt iga kolme kuni viie aasta järel.